

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 59/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou PARA advokáti, s. r. o., Gagarinova 10A, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Marek Para, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 6 Co 41/2020-169 z 15. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie veci a predchádzajúci priebeh konania

1. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou v danej veci namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 41/2020-169 z 15. mája 2020, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že na návrh sťažovateľky vydal Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia, ktorým uložil žalovanému – bývalému manželovi sťažovateľky [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“) povinnosť strpieť vstup sťažovateľky na sporné nehnuteľnosti (pozemok a rodinný dom na ňom postavený).

3. Na základe odvolania žalovaného krajský súd napadnutým uznesením zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol ako nedôvodný.

4. Sťažovateľka s napadnutým uznesením krajského súdu nesúhlasí a vidí v ňom zásah do jej vlastníckych práv. Tvrdí, že obaja manželia majú rovnaké právo k rodinnému domu, pričom zo strany bývalého manžela nie je dôvod na akékoľvek opatrenia majúce za následok obmedzenie jej vlastníckeho práva. Jeho ochrany sa domáhala prostredníctvom návrhu na vydanie neodkladného opatrenia s výrokom vo veci samej [§ 330 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“)], a preto bolo dôvodné, aby krajský súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Krajský súd však nastolil stav, keď výlučným užívateľom spoločnej nehnuteľnosti je žalovaný, ktorý jej neumožňuje vstup do predmetnej nehnuteľnosti a bezdôvodne ju obmedzuje v jej užívaní. Je presvedčená o tom, že súdnym rozhodnutím s určením povinnosti žalovanému strieť vstup sťažovateľky do spoločnej nehnuteľnosti až do právoplatného rozhodnutia o vysporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov mohlo dôjsť k zamedzeniu porušovania práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

5. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a aby v konaní vo veci samej rozhodol, že jej v záhlaví označené základné práva a slobody podľa ústavy a dohovoru boli napadnutým uznesením krajského súdu porušené, toto rozhodnutie zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov konania.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sú výhrady sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, tvrdiac, že verdiktom krajského súdu bola v konečnom dôsledku obmedzená vo výkone svojich vlastníckych práv k rodinnému domu.

7. Z hľadiska argumentácie uplatnenej sťažovateľkou ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmavaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností strán v spore či účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom (m. m. IV. ÚS 82/09, IV. ÚS 282/2018, IV. ÚS 13/2020).

8. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností; za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. IV. ÚS 282/2019).

9. O takú situáciu vo veci sťažovateľky zjavne nešlo, keďže porušenie procesných práv a princípov spravodlivého súdneho procesu nenamieta. Predmetom jej námietok sú výlučne práva hmotného charakteru, a to konkrétne údajný zásah do jej vlastníckych oprávnení, ktoré sú podľa jej názoru vážne ohrozené a bez ústavných dôvodov obmedzené.

10. Pred posúdením ústavných námietok sťažovateľky je potrebné ozrejmiť, že v prejednávanom prípade ide o práva k rodinnému domu patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“), ktoré síce zaniklo, ale dosiaľ nebolo vyporiadané. Na úpravu právnych vzťahov rozvedených manželov k majetku tvoriacemu BSM sa aplikujú ustanovenia Občianskeho zákonníka o BSM, ktoré právne regulujú vzťahy manželov k ich spoločne nadobudnutému majetku, a to až do jeho vyporiadania. Aj po zániku BSM až do doby jeho vyporiadania sa hľadá na rozvedených manželov ako na bezpodielových spoluvlastníkov spoločného majetku, ktorých vlastnícke právo k tomuto majetku je rovnocenné, čo sa týka jeho veľkosti (podiel 1/1), ako aj jeho atribútov (držať, užívať, požívať, disponovať), a v prípade nezhôd v súvislosti s výkonom jednotlivých atribútov vlastníckeho práva rozhodne o ochrane tohto atribútu na návrh niektorého z nich všeobecný súd (§ 146 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

11. Je nepochybné, že sťažovateľke svedčia oprávnenia spojené s vlastníctvom, resp. bezpodielovým spoluvlastníctvom nehnuteľnej veci. Uvedené nerozporoval ani krajský súd. Podľa jeho názoru však sťažovateľka neosvedčila naliehavosť neodkladnej úpravy pomerov a situácie, ktorú by bolo potrebné riešiť okamžitým zásahom súdu (bližšie pozri body 14 a 15 napadnutého uznesenia), keďže svoj návrh neoprela o svoj záujem vykonávať oprávnenia ako vlastníka, resp. bezpodielového spoluvlastníka (užívať rodinný dom a nakladať s ním), ale výlučne z potreby odniesť si z neho svoje osobné veci, ktoré sa údajne v rodinnom dome nachádzajú. Sťažovateľka sa teda v skutočnosti návrhom na vydanie neodkladného opatrenia nedomáhala ochrany atribútov vlastníckeho práva (o túto ochranu sa uchádzala až v ústavnej sťažnosti, pozn.), ale ochrany vlastníckeho práva k jej veciam nachádzajúcim sa v nehnuteľnosti, čím bola vylúčená podmienka bezodkladnej úpravy pomerov. Pokiaľ teda krajský súd s prihliadnutím na skutočnosť, že predmetom konania bol návrh na vydanie neodkladného opatrenia, ktorého účelom je rýchle a pružné riešenie situácie, ktorá si vyžaduje okamžitý zásah všeobecného súdu, nezistil dôvod bezodkladnej úpravy pomerov medzi účastníkmi konania, nemožno jeho záver považovať za svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Krajský súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, pre ktoré dospel k záveru, že nebola osvedčená dôvodnosť návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Ani sťažovateľka žiadnym spôsobom nespochybňuje správnosť či zákonnosť úvah krajského súdu a vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého uznesenia, ktoré by mohlo v prípade zistenia nedostatkov založiť dôvod na vyslovenie porušenia práva sťažovateľky na súdnu ochranu, nepredostiera žiadne argumenty.

12. Z ústavnoprávneho hľadiska je vo vzťahu k namietanému porušeniu hmotných práv sťažovateľky podstatnejšie to, že krajský súd nerozhodol s konečnou platnosťou o úprave právnych vzťahov k nehnuteľnej veci patriacej do bezpodielového spoluvlastníctva sťažovateľky a žalovaného. Napadnuté rozhodnutie nevytvorilo ani žiadnu prekážku pre eventuálnu možnosť nastoliť právnu istotu a definitívne usporiadanie ich právnych vzťahov inak než neodkladným opatrením. Preto bez potreby detailnejšieho vysporiadania sa s vecou ústavný súd konštatuje, že hoci nebolo vyhovené návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia, je jej zaručené

právo na konečnú, definitívnu ochranu jej vlastníckych práv zo strany všeobecných súdov. Sťažovateľka má k dispozícii iné právne prostriedky s potenciálom ochrániť jej vlastnícke právo. Túto ochranu sťažovateľke poskytuje Civilný sporový poriadok a civilný súd jednak prostredníctvom inštitútov upravených v hmotnoprávných predpisoch (najmä Občiansky zákonník) a jednak možnosťou podať návrh na neodkladné opatrenie za splnenia zákonných podmienok znova. Krajský súd v súvislosti s hmotnými vecami vo vlastníctve sťažovateľky, ktoré sa údajne nachádzajú v predmetnej nehnuteľnosti, odkázal sťažovateľku na prípadné využitie žaloby o vydanie veci. Vzhľadom na uvedené niet ústavne relevantného dôvodu na zásah zo strany ústavného súdu.

13. V tejto súvislosti ústavný súd opätovne pripomína, že sa nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o neodkladných opatreniach v prípadoch, kde neodkladné opatrenia do práv a povinností strán sporu nezasahujú konečným spôsobom (porov. m. m. IV. ÚS 82/09), resp. kde s ohľadom na charakter konkrétneho rozhodnutia o neodkladnom opatrení nemôže toto zasiahnuť do základných práv alebo slobôd strán sporu, keďže nemusí zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu (porov. m. m. III. ÚS 309/2012).

14. Pokiaľ sťažovateľka naznačovala, že v jej prípade išlo o konečné rozhodnutie vo veci samej s poukazom na § 330 ods. 2 CSP, ústavný súd tento názor nezdieľa. V konkrétnych okolnostiach prípadu (akým je užívanie veci patriacej do BSM, ktoré ešte nebolo vysporiadané) nie je možné neodkladným opatrením trvalo upraviť pomery medzi stranami sporu. Pokiaľ by sme v teoretickej rovine pripustili, že ide o konečné rozhodnutie, ústavná sťažnosť sťažovateľky by bola neprípustná, pretože proti takému rozhodnutiu by mala sťažovateľka možnosť (a vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorého podstata je zhrnutá v bode 10 tohto uznesenia, i povinnosť) podať dovolanie.

15. Na tomto základe ústavný súd sumarizuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

16. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi obsiahnutými v jej petite už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu